

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 02.03.2026

Valtuustoaloite: Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen Lahden kaupungissa KV

3847/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

perusopetuksen asiantuntija, opetussuunnitelma Petra Larvus, p. 044 482 0790

perusopetuksen palvelupäällikkö, pedagogiikka Kirsikka Saresma

p. 044 482 6409

opetus- ja kasvatustoiminnan johtaja Virve Jämsén, p. 044 716 1328

Päätös

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi.”

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 17.02.2026

§ 14

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Mäkelä Mikko

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Kaupungin yhdeksän valtuutettua jättivät 1.9.2025 valtuustoaloitteen, jossa he esittävät, että Lahden kaupunki laajentaa lasten ja nuorten osallistumismahdollisuuksia siten, että he pääsevät kokemaan ja osallistumaan itse valtuustontyöskentelyyn, tutustumaan luottamustehtäviin ja niitä hoitaviin valtuutettuihin eri puolueista.

”Toiminnan tavoitteena on lisätä nuorten aktiivisuutta, osallisuutta ja ymmärrystä kunnallisesta päätöksenteosta sekä vahvistaa lasten ja nuorten ääntä päätöksenteossa. Lahdessa on jo perinteitä lasten ja nuorten osallistamisesta, mutta heille järjestetty oma valtuusto täydentäisi jo käytössä olevia osallisuustoimintoja, kuten nuorisovaltuustoa, Skidialogia ja kaupunginjohtajan kyselytuntia.

Aloitteen mukaan lasten ja nuorten valtuustonkokous voisi sisältää seuraavia elementtejä:

1. Lasten ja nuorten oma valtuustonkokous järjestettäisiin vuosittain. Kokouksessa he voisivat esittää kysymyksiä kaupunginvaltuutetuille ja kaupunginjohtajalle. Valtuustonkokous noudattelisi olemassa olevia käytäntöjä äänestyksineen.
2. Kysymyksiin voisivat vastata kaupunginjohtaja, viranhaltijat ja valtuustoryhmien edustajat, valtuustonpuheenjohtajan toimiessa tehtävässään puheenjohtajana. Tavoitteena on tarjota nuorille mahdollisuus saada vastauksia heitä koskettaviin kysymyksiin suoraan päättäjiltä. Keskustelussa olevista asioista voitaisiin suorittaa äänestyksiä.

3. Valtuustonkokous järjestettäisiin yhteistyössä Lahden kaupungin, peruskoulujen, lukioiden ja ammatillisen koulutuksen sekä nuorisovaltuutettujen kesken.

Valtuustoon valittaisiin lapsien ja nuoria valtuutettuja vastaava määrä.

4. Kokous striimattaisiin, jotta mahdollisimman moni voisi seurata kokousta etäyhteydellä ja pääsisivät näin osalliseksi kokoukseen.

5. Kokouksen teemoja voitaisiin vaihdella vuosittain, esimerkiksi koulutus, terveys, harrastusmahdollisuudet, ympäristö tai turvallisuus.

Aloite tukee demokratiakasvatusta ja Lahden kaupungin strategisia tavoitteita osallisuuden lisäämisestä ja nuorten hyvinvoinnista. Se tarjoaa konkreettisen väylän nuorille vaikuttaa ja oppia yhteiskunnallisesta osallistumisesta.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamiseen liittyvistä toimenpiteistä Lahdessa

Lahden kaupunginvaltuustossa jätettiin syksyllä 2025 valtuustoaloite lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamisesta. Aloitteessa esitettiin vuosittaisen lasten ja nuorten oman valtuustonkokouksen perustamista. Aloitteen tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten osallisuutta, vahvistaa heidän ymmärrystään kunnallisesta päätöksenteosta sekä parantaa lasten ja nuorten mahdollisuuksia vaikuttaa heitä koskeviin asioihin.

Valtuustoaloite käynnisti prosessin, jossa lasten ja nuorten osallisuutta tarkasteltiin dialogin, yhteisen ymmärryksen ja konkreettisten kehittämistoimien kautta.

”Pysähdy ja kuuntele, anna mahdollisuus saada ääni kuuluville!”

Valtuustoaloitteen jättämisen jälkeen järjestettiin lasten, nuorten ja päättäjien välisiä dialogeja Lahden kaupungintalolla 5.–7.11.2025. Dialogeihin osallistui perusopetuksen eri ikäryhmiä, toisen asteen opiskelijoita sekä

kaupunginvaltuutettuja. Dialogien keskeisenä lähtökohtana oli lasten ja nuorten kuuleminen heitä koskevissa asioissa.

Keskusteluissa korostui tarve pysähtyä yhteisen keskustelun äärelle ja luoda tilaa aidolle vuoropuhelulle lasten, nuorten ja aikuisten välillä. Kuulluksi tulemisen kokemus nähtiin osallisuuden keskeisenä edellytyksenä. Sen lisäksi dialogeissa nousi vahvasti esiin, että osallisuus ei voi jäädä pelkästään keskustelun tasolle. Lasten ja nuorten näkökulmasta päätöksenteon näkyväksi tekeminen koettiin keskeiseksi osallisuuden kokemusta vahvistavaksi tekijäksi.

Keskusteluissa nousi esiin tarve monipuolisille ja matalan kynnyksen vaikuttamisen keinoille. Tällaisina keinoina tunnistettiin muun muassa kyselyt, äänestykset sekä mahdollisuus vaikuttaa anonyymisti. Näiden nähtiin madaltavan osallistumisen kynnystä ja mahdollistavan osallistumisen myös niille lapsille ja nuorille, joiden on muutoin vaikea tuoda mielipiteitään esiin.

Dialogeissa korostui vahva toive siitä, että lasten ja nuorten sekä aikuisten yhteisiä keskusteluja järjestettäisiin säännöllisesti ja erilaisilla kokoonpanoilla. Erityisen tärkeänä pidettiin sitä, että keskustelut eivät jää kertaluonteisiksi, vaan niistä muodostuu osa arjen toimintakulttuuria. Osallistujat kokivat dialogit myönteisinä ja merkityksellisinä ja toivoivat lisää tilaisuuksia, joissa lasten ja nuorten näkemykset huomioidaan jo asioiden valmisteluvaiheessa.

“Tarvitaan edellytyksiä aidolle kuulemiselle ja osallistumiselle”

Dialogeissa esiin nousseiden havaintojen pohjalta järjestettiin 28.1.2026 osallisuus- ja demokratiakasvatustyöpaja päättäjille sekä lasten ja nuorten parissa toimiville aikuisille. Työpajan tavoitteena oli syventää ymmärrystä dialogeissa esiin nousseista teemoista sekä käynnistää yhteinen suunnittelutyö lahtelaisten lasten ja nuorten osallisuus- ja demokratiakasvatusmallin kehittämiseksi. Työpajassa kuultiin asiantuntija-alustus demokratiakasvatuksesta, minkä jälkeen osallistujat työskentelivät pienryhmissä. Työskentelyssä keskityttiin keinoihin, joilla lasten ja

nuorten ääni saadaan paremmin kuuluviin koulujen arjessa sekä kaupungin päätöksenteossa.

Keväällä 2026 dialogeihin osallistuneet oppilaat tullaan kutsumaan työpajapäivään, jossa palataan dialogeissa esiin nousseisiin teemoihin, esitellään aikuisten työpajan tuloksia sekä jatketaan lahtelaisten lasten ja nuorten osallisuus- ja demokratiakasvatusmallin yhteiskehittämistä. Tavoitteena on varmistaa, että lasten ja nuorten näkemykset huomioidaan myös jatkotyössä ja että kehittämistyö etenee vuorovaikutteisesti lasten, nuorten ja aikuisten kesken.

Valtuustoaloite toimi lähtökohtana prosessille, jossa lasten ja nuorten osallisuutta tarkasteltiin dialogin, yhteisen ymmärryksen ja konkreettisten kehittämistoimien kautta. Tässä vaiheessa keskeisiksi osallisuuden edellytyksiksi on tunnistettu: kuulluksi tuleminen kokemus, vaikuttamisen seurausten näkyväksi tekeminen, monipuoliset ja saavutettavat vaikuttamisen väylät sekä säännöllinen vuoropuhelu lasten, nuorten ja aikuisten välillä.

Valtuustoaloitteessa esitetty vuosittainen lasten ja nuorten valtuustonkokous nähtiin yhtenä keinona vastata näihin tarpeisiin ja vahvistaa lasten ja nuorten aitoa osallisuutta Lahden kaupungin päätöksenteossa. Toisaalta dialogeissa todettiin, että yksittäiset tilaisuudet eivät yksin riitä vahvistamaan osallisuutta ja lisäämään intoa yhteiskunnallista vaikuttamista kohtaan.

Osallisuus edellyttää pysyviä rakenteita, toistuvia kohtaamisia sekä aikaa kuulemiselle ja keskustelulle, minkä takia kevään 2026 aikana rakennetaan pilottimalli lahtelaisten lasten ja nuorten osallisuus- ja demokratiakasvatusmallista. Pohjana luotavassa mallissa on niin kaupungin osallisuus- ja lähidemokratiamalli kuin koulujen ja oppilaitosten opetussuunnitelmat. Malli otetaan käyttöön elokuussa 2026.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: kh

Kh: kv

Kv: ote perusopetuspalvelut, peruskoulut